

Ieder van ons kan wellicht een of meerdere Romeinse keizers opnoemen, maar over de vrouwen die soms op de achtergrond het politieke leven bepaalden, weet men meestal heel wat minder af.

Terwijl Julius Caesar de eerste nog in leven zijn de Romein was die op een munt werd afgebeeld was het Fulvia de 3e echtgenote van Marcus Antonius die deze eer kreeg toebedeeld. In het totaal tel ik 60 vrouwen die tijdens de duur van het West-Romeinse keizerrijk op een munt werden afgebeeld. Natuurlijk is het niet doenbaar om in dit overzicht een historische levensloop van al deze vrouwen te bespreken. Ik zal me dan ook beperken op enkele vrouwen die als familielid van een Romeinse keizer tijdens de 1e eeuw nC. op een munt werden afgebeeld.

Voor degenen die een volledige lijst wensen van Romeinse vrouwen die op een munt figureerden doe ik hier een opsomming – in chronologische volgorde tot 476 nC. – van deze dames:

- 1) Livia, derde echtgenoot van Augustus.
- 2) Julia, dochter van Augustus,
- 3) Antonia, dochter van Marcus Antonius en Augustus' zuster Octavia,
- 4) Agrippina de oudere, vrouw van Germanicus,
- 5) Caesonia, 4e echtgenote van Caligula.
- 6) Valeria Messalina, 1e echtgenote van Claudius.
- 7) Octavia, dochter van Claudius en Messalina en 1e echtgenote van Nero.
- 8) Agrippina de jongere, zuster van Caligula, echtgenote/nicht van Claudius, moeder van Nero
- 9) Poppaea Sabina, 2e echtgenote van Nero.
- 10) Claudia, dochter van Nero en Poppaea.
- 11) Statila Messalina, 3e echtgenote van Nero.
- 12) Domitilia de oudere, echtgenote van Vespasianus en moeder van Titus en Domitianus.
- 13) Domitilia de jongere, dochter van Vespasianus.
- 14) Julia Titi, dochter van Titus en minnares van Domitianus.
- 15) Domitia, echtgenote van Domitianus
- 16) Plotina, echtgenote van Trajanus.**
- 17) Marciana, zuster van Trajanus.
- 18) Matidia, dochter van Marciana en schoonmoeder van Hadrianus.
- 19) Sabina, echtgenote van Hadrianus.
- 20) Faustina de oudere, echtgenote van Antonius Pius.
- 21) Domitia Lucilla, moeder van Marcus Aurelius.
- 22) Faustina de jongere, echtgenote van Marcus Aurelius.
- 23) Lucilla, vrouw van Lucius Verus, dochter van Marcus Aurelius en zuster van Commodus.
- 24) Crispina, echtgenote van Commodus.
- 25) Titiana, echtgenote van Pertinax.
- 26) Manlia Scantilla, echtgenote van Didius Julianus.
- 27) Didia Clara, dochter van Didius Julianus en Manlia Scantilla.
- 28) Julia Domna, echtgenote van Septimius Severus.
- 29) Plautilla, echtgenote van Caracalla
- 30) Julia Maesa, grootmoeder van Elagabalus en Severus Alexander, zuster van Julia Domna.
- 31) Julia Soaemias, moeder van Elagabalus.
- 32) Julia Paula, 1e echtgenote van Elagabalus.
- 33) Aquilia Severa, 2e en 4e echtgenote van Elagabalus.
- 34) Annia Faustina, 3e echtgenote van Elagabalus.
- 35) Julia Mamaea, moeder van Severus Alexander.
- 36) Orbiana, echtgenote van Severus Alexander.
- 37) Caecilia Paukina, echtgenote van Maximinus I 'Thrax'.
- 38) Tranquillina, echtgenote van Gordianus III .
- 39) Otacilia Severa, echtgenote van Philippus I.
- 40) Herennia Etruscilla, echtgenote van Trajanus Decius.
- 41) Cornelia Supera, echtgenote van Aemilianus.
- 42) Mariniana echtgenote van Valerianus I.

- 43) Salonina, echtgenote van Gallienus.
- 44) Dryantilla, echtgenote van Regalianus.
- 45) Severina, echtgenote van Aurelianus.
- 46) Magnia Urbica, echtgenote van Carinus.
- 47) Zenobia, moeder van Vabalathus.
- 48) Helena, 1e echtgenote van Constantius I.
- 49) Theodora, 2e echtgenote Constantius I.
- 50) Galeria Valeria, echtgenote van Galerius.
- 51) Constantia, echtgenote van Licinius I.
- 52) Fausta, 2e echtgenote van Constantinus I de Grote.
- 53) Aelia Flaccilla, echtgenote van Theodosius I.
- 54) Aelia Eudoxia, echtgenote van Arcadius.
- 55) Aelia Pulcheria, dochter van Arcadius en Aelia Eudoxia.
- 56) Aelia Eudocia echtgenote van Theodosius II.
- 57) Galla Placidia, dochter van Theodosius I en echtgenote van Constantius III.
- 58) Licinia Eudoxia, echtgenote van Valentinianus III.
- 59) Honoria, dochter van Constantius III en Galla Placidia, zuster van Valentinianus III.
- 60) Aelia Pulcheria, echtgenote van Marcianus

LIVIA (58 vC. – 29 nC.) was eerst gehuwd met Tiberius Claudius Nero. Uit deze echtverbintenis werden er 2 zonen geboren, namelijk de latere keizer Tiberius en Nero Claudius Drusus. In 38 vC scheidde ze van haar echtgenoot en huwde ze met Augustus de 1e Romeinse keizer. Het huwelijk bleef kinderloos en zou standhouden tot het overlijden van Augustus in 14 nC. Livia is

legendarisch geworden door de inspanningen die ze zich getroostte om haar eigen zoon 'Tiberius' tot keizer te laten kronen. Andere kandidaten voor het keizerschap zoals Marcellus neef en schoonzoon van Augustus en zijn kleinzoons Gaius, Lucius en Agrippa Postumus kwamen op een verdachte manier om het leven. Geschiedenis-schrijvers beweren dat dit gebeurde op bevel van Livia.

Na het overlijden van haar echtgenoot kreeg ze in het jaar 14 als eerste nog in leven zijnde vrouw de titel van Augusta maar daarna verzuurde de verstandhouding met haar zoon Tiberius die Augustus als keizer zou opvolgen. In haar laatste jaren trachtte ze wel de intriges van de praetoriaanse prefect Sejanus te dwarsbomen. Wanneer Livia in het jaar 29 overleed was Tiberius zelfs niet aanwezig op de begrafenisplechtigheid ook werd er geen rekening gehouden met haar laatste wilsbeschikking.

JULIA (39 vC. – 14 nC.) was de dochter van Augustus en zijn 2e echtgenote Scribonia. Omdat ze Augustus' enige kind was, diende ze als pasmunt voor de politieke carrière van haar vader. Eerst werd ze in -37 voorbestemd als toekomstige echtgenote van Marcus Antonius' zoon maar omdat deze in -30 vroegtijdig overleed, huwde ze op 14-jarige leeftijd met haar neef Marcellus. Toen deze in -23 – mogelijk door toedoen van Livia – overleed huwde ze ditmaal met de 25 jaar oudere Agrippa, jeugdvriend en strijdmakker van haar vader. Uit deze echtverbintenis werden 5 kinderen geboren, Gaius, Lucius, Agrippa Postumus, Julia en Agrippina de oudere. Agrippa kwam echter onverwacht te overlijden in -12, hierdoor verloor Augustus een 2e potentiële troonopvolger.

In -12 of -11 werd Julia door haar vader en Livia gedwongen om te huwen met Livia's zoon Tiberius. Deze diende zelf te scheiden van zijn echtgenote Vipsania Agrippina welke een dochter was uit een eerder huwelijk van Agrippa. Hij huwde dus met de weduwe van zijn ex-schoonvader. Het huwelijk bleek echter geen succes te zijn. Tiberius leidde verschillende oorlogscampagnes en hij vestigde zich later op het eiland Rhodos terwijl Julia in Rome bleef waar ze verschillende liefdesaffaires had met meerdere jonge aristocraten waaronder Jullus Antonius de jongste zoon van Marcus Antonius en Fulvia. Wegens haar sexuele escapades werd ze – samen met haar moeder Scribonia – verbannen naar het weinig herbergzame eiland Pandataria. Vijf jaar later werd ze overgebracht naar het Z-Italiaanse Rhegium waar ze 11 jaar later in een totaal isolement zou overlijden.

ANTONIA (36 vC – 37 nC) was de dochter van Marcus Antonius en Augustus' zuster Octavia. In -18 (of -16) huwde ze Nero Claudius Drusus de jongste zoon van Livia en dus de broer van de latere keizer Tiberius. Tijdens het huwelijk werden er 3 kinderen geboren, Germanicus in -15, Livilla in -13 en Claudius in -10.

In -9 viel haar echtgenoot van zijn paard en brak een been. Door medische verwickelingen zou hij een maand later overlijden. Antonia is nooit meer opnieuw gehuwd. Tijdens haar leven overleden haar 2 oudste kinderen en 2 van haar kleinzoons.

In het jaar 31 ontdekte ze een document waaruit bleek dat de praetoriaanse prefect Sejanus een complot smeedde tegen keizer Tiberius. Ze bracht haar schoonbroer op de hoogte en deze liet Sejanus executeren. Er restte Antonia nu slechts 2 mannelijke erfgenamen zijnde haar ziekelijke jongste zoon Claudius en haar kleinzoon Gaius (Caligula).

Wanneer Tiberius in maart 37 overleed werd Caligula de nieuwe Romeinse keizer. Hij overlaadde zijn grootmoeder met alle eerbewijzen en titels die eerder ook aan haar schoonmoeder Livia werden toegekend. Enkel de titel van Augusta werd haar niet bij leven toegekend. Haar zoon Claudius zou dit wel doen na haar overlijden.

Later zou de verstandhouding met haar kleinzoon Caligula verslechteren en op 1 mei 37 zou ze ofwel door hem vergiftigd zijn ofwel werd ze verplicht om zelfmoord te plegen. Antonia werd 72 jaar.

AGRIPPINA De Oudere (14 vC – 33 nC) was de dochter van Augustus' enig kind Julia en Agrippa. In 5 nC huwde ze met Germanicus de oudste zoon van Antonia en dus ook de kleinzoon van Livia. Het huwelijk bleek heel vruchtbaar te zijn, er werden 9 kinderen geboren waarvan 6 volwassen werden: Nero Caesar, Drusus Caesar, Gaius (Caligula), Agrippina Jr, Drusila en Julia Livilla.

Agrippina was zeer toegewijd aan haar echtgenoot en ze vergezelde hem op al zijn veldtochten. Tijdens een missie in het Oosten werd hij in het jaar 19 vergiftigd – waarschijnlijk in opdracht van Tiberius – door Gnaeus Calpurnius Piso die gouverneur was van Syria. Ze keerde met de as van haar echtgenoot terug naar Rome en eiste daar om gerechtigheid. Tiberius en Sejanus riepen de gouverneur terug naar Rome waar hij terechtstond en schuldig verklaard werd. Hij zou achteraf zelfmoord plegen.

Vanaf 19 tot 29 leverde Agrippina veel kritiek tegen het beleid van Tiberius en Sejanus. Deze probeerden haar goede reputatie zoveel mogelijk te besmeuren en beschuldigden haar er zelfs van om een affaire te hebben met Gaius Assinius Gallus welke ooit ambieerde om keizer te worden. In het jaar 29 werd Agrippina samen met haar oudste zoon Nero Caesar gearresteerd en verbannen naar het eiland Pandataria waar ze 4 jaar later – op 18 oktober 33 – zou overlijden.

AGRIPPINA De Jongere (15–59 nC) was de oudste dochter van Germanicus en Agrippina Senior. Ze was eveneens de zuster van Caligula en de nicht van Claudius met wie ze 34 jaar later zou huwen. Ze was dus zowel de zuster, de echtgenote als de moeder van een keizer. Ze was slechts

4 jaar oud toen haar vader werd vergiftigd. In het jaar 28 – ze was toen 13 jaar – werd ze door keizer Tiberius uitgehuwelijkt aan Gnaeus Domitius Ahenobarbus. In december 37 werd hun eeng kind – de latere keizer Nero – geboren. Drie jaar later overleed haar echtgenoot. In hetzelfde jaar zou Agrippina en haar zoon Nero door haar broer Caligula verbannen worden. Na zijn dood in 41 werd ze

door Claudius teruggeroepen naar Rome .

Op nieuwjaarsdag van het jaar 49 zou ze dan met haar oom Claudius – de nieuwe keizer – huwen. Het daarop volgende jaar werd Nero door Claudius geadopteerd en in 51 huwde hij met Claudius' dochter Claudia Octavia. Op 13 oktober 54 kwam Claudius – wellicht door vergiftiging – om het leven. Nero volgde hem als nieuwe keizer op en op 11 februari 55 overleed ook zijn voornaamste rivaal Britannicus (zoon van Claudius en Messalina) In maart 59 zou Agrippina – in opdracht van Nero – door soldaten worden gedood.

CLAUDIA OCTAVIA (40–62 nC) was de jongste dochter van Claudius en zijn 3e echtgenote Valeria Messalina. Op 13-jarige leeftijd huwde ze met Nero die door haar vader was geadopteerd. Na de vergiftiging van haar vader en broer Britannicus, werd ze door haar echtgenoot geterroriseerd en probeerde hij haar meermaals te wurgen. Nero startte een

amoureuze verhouding met de echtgenote van zijn goede vriend Otho en om de handen vrij te hebben kreeg deze laatste een functie in Lusitania (het huidige Portugal). In het jaar 62 scheidde hij van Claudia Octavia en huwde hij zijn minnares Poppaea Sabina. Claudia werd in het landelijke Campania onder militaire bewaking geplaatst. Later zou ze overgebracht worden naar het eiland Pandateria waar ze op 9 juni 62, op beschuldiging van hoogverraad, terechtgesteld werd.

DOMITIA (53–126/130 nC) was de dochter van Nero's bekwaamste generaal Gnaeus Domitius Corbulo, hij was ook de broer van Milonia Caesonia de 4e en laatste vrouw van Caligula. Ze huwde eerst met Lucius Lamia Aemilianus maar werd later de minnares van Domitianus met wie ze in het jaar 70 zou huwen. Er werd een zoon en dochter geboren maar beiden

stierven op jeugdige leeftijd. Na het overlijden van zijn broer Titus werd Domitianus de nieuwe keizer en verkreeg Domitia de eretitel van Augusta.

In 83 had ze een verhouding met de acteur Paris waarna de keizer van haar scheidde en ze verbannen werd. Paris werd terechtgesteld. Domitianus werd nu bij officiële plechtigheden vergezeld door zijn nicht Julia Titi met wie hij al jarenlang een incestueuze relatie had

Na haar dood in 90 of 91 mocht Domitia terugkeren naar Rome en werd haar relatie met de keizer vernieuwd. In het jaar 96 zou ze een belangrijke rol gespeeld hebben in het complot tegen Domitianus waarbij hij de moordaanslag niet overleefde. Domitia leefde nog in grote weelde en stijl en zou tussen 126 en 130 een natuurlijke dood sterven.